

Plán práce/pracovných činností pedagogického klubu

(príloha ŽoP)

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Základná škola, Hlavné námestie 14, 941 31 Dvory nad Žitavou
4. Názov projektu	Inovácia foriem a metód výchovno-vzdelávacieho procesu v Dvoroch nad Žitavou
5. Kód projektu ITMS2014+	312011S811
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti
7. Počet členov pedagogického klubu	8
8. Školský polrok/ mesiac	september 2021

9. Opis/zameranie a zdôvodnenie činností pedagogického klubu:

Zameranie klubu:

výmena skúseností a best practice z vlastnej vyučovacej činnosti

Štruktúra činnosti klubu:

klub s písomným výstupom

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti má 8 členov.

Klub je zameraný na rozvoj čitateľskej gramotnosti a na rozvíjanie spôsobilosti, ktoré sú potrebné pre orientáciu v súčasnom svete. V pedagogickom klube sa budú stretávať a vymieňať si skúsenosti vybraní pedagogickí zamestnanci, ktorí vo svojom voľnom čase majú záujem vzdelávať sa a získať nové poznatky a vymieňať si navzájom skúsenosti. Prostredníctvom pedagógov budú mať žiaci možnosť nadobudnúť znalosti, schopnosti a rozvíjať postoje potrebné k tomu, aby mohli efektívne reagovať na osobné udalosti v neustále sa meniacom svete.

Hlavným účelom tohto klubu bude poskytnúť platformu pre aktívne sieťovanie a spoločnú spoluprácu pedagogických zamestnancov na spoločných témach a pre medzigeneračnú výmenu medzi mladými a staršími/skúsenejšími pedagogickými zamestnancami.

Klub je zameraný na rozvoj čitateľskej gramotnosti na 1. stupni ZŠ. Čitateľská gramotnosť je komplexný súbor čitateľských zručností potrebných pre efektívnu prácu s textom. Cieľom rozvíjania čitateľskej gramotnosti je taký čitateľ, ktorý disponuje čitateľskými kompetenciami, ktoré mu umožňujú pracovať s rozličnými druhmi textov používaných na rôzne účely.

Klub čitateľskej gramotnosti sa bude zameriavať na:

1. vyhľadávanie určitých informácií – čitateľ lokalizuje informáciu alebo myšlienku v texte, ktorá je dôležitá na porozumenie významu textu, informácia je v texte explicitne /priamo/ uvedená
2. vyvodzovanie záverov – čitateľ vyvodzuje informácie a myšlienky alebo súvislosti medzi nimi, ktoré napriek tomu, že nie sú explicitne formulované, z textu priamo vyplývajú
3. interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií – čitateľ konštruuje význam nad rámec textu, pri interpretácii nachádza medzi myšlienkami textu súvislosti, pričom využíva svoje predchádzajúce poznatky, vedomosti a skúsenosti, pri interpretácii dochádza okrem integrácie myšlienok a informácií z textu navzájom aj k integrácii a syntéze predchádzajúcich poznatkov a vedomostí čitateľa
4. hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov – čitateľ kriticky hodnotí prečítaný text – jeho obsah a formu, čo zahŕňa aj reflektovanie štruktúry textu, jazykových prostriedkov, literárnych útvarov vrátane autorovho osobného pohľadu a štýlu, čitateľ pritom využíva svoje vedomosti o svete, znalosti jazyka a jazykových konvencií, opiera sa o svoje predošlé skúsenosti s čítaním textov. Obsah textu môže byť hodnotený z hľadiska jeho celkovej hodnoty, hodnovernosti, alebo jeho významu pre čitateľa. Pri hodnotení textu môže čitateľ vychádzať zo svojho chápania sveta a predošlých čitateľských skúseností.

Zatiaľ čo prvé dva procesy porozumenia sú úzko späté s textom, druhé dva vo väčšej miere predpokladajú využívanie vedomostí a skúseností žiakov. Pre efektívne fungovanie pedagogického klubu a rozvoj znalostí je potrebné obstaranie školiaceho materiálu a potrieb, ktoré zahŕňa najmä knihy encyklopédie, časopisy, publikácie, didaktická technika a IKT technika. Jednotlivé činnosti zvolené v našom rámcovom programe sú prispôbené veku cieľovej skupiny a prelínajú sa s našimi učebnými osnovami. Výsledky a výstupy klubu budú správy o činnosti klubu a písomné výstupy klubu.

Keďže rozvíjanie čitateľskej gramotnosti považujeme za jednu z najpodstatnejších súčastí výchovno-vzdelávacieho procesu, budeme sa orientovať najmä na zlepšovanie výsledkov žiakov v čitateľskej gramotnosti. Prostriedkom bude aktívne uplatňovanie inovatívnych didaktických prístupov a metód na podporu čítania s porozumením vo všetkých predmetoch a ich analýza v klube.

V rámci klubovej činnosti plánujeme realizovať prednášky s výkladom a popisom metód, následnými ukázkami a praktickými aktivitami práce s textom. Uskutočníme otvorené hodiny pre učiteľov s využitím čitateľských stratégií a metód. V rámci stretnutí si vymeníme skúsenosti s aplikáciami vybraných metód na konkrétnych vyučovacích hodinách. Výhoda činnosti klubu čitateľskej gramotnosti spočíva v tom, že učitelia sa navzájom poznajú a odbúrava sa ostych pýtať sa na neznáme veci. Tí pedagógovia, ktorí absolvovali školenia čitateľskej gramotnosti, budú vedieť prijateľným spôsobom odovzdať svojim kolegom skúsenosti z praxe. Očakávame, že uvedený proces bude prínosom hlavne pre nových členov kolektívu.

10. Rámcový program a termíny a dĺžka trvania jednotlivých stretnutí

termín stretnutia	dĺžka trvania stretnutia	miesto konania	téma stretnutia	rámcový program stretnutia
08.09.2021	3 hod.	ZŠ	Rozvoj čitateľskej gramotnosti inovatívnymi metódami	- Inovatívne aktivizujúce vyučovacie metódy

Aktívne vyučovanie je založené na uvedomelej činnosti žiakov. Každý žiak má však svoj špecifický spôsob prijímania a spracovania informácií, ktorý sa označuje ako učebný štýl. Učebný štýl žiaka sa mení a vyvíja na základe jeho osobnostných vlastností ako aj jeho prístupu k vyučovaciemu procesu.

Preto je potrebné vytvárať a používať také vyučovacie metódy, ktoré žiakovi umožnia učiť sa čo najlepšie, najľahšie a čo najviac. Zvoliť vhodné učebné aktivity v závislosti od učebných štýlov je pre aktívne vyučovanie veľmi dôležité, pretože môžu učenie žiaka buď posúvať dopredu, alebo brzdiť jeho vzdelávanie.

Cieľom aktivizačných metód je chápať zmenu spôsobu vyučovania a preto sa do výučby zaraďujú také spôsoby, ktoré žiakom neposkytujú hotové poznatky, ale vychádzajú z ich aktívnej práce v skupinách a zo vzájomného prepojenia rôznych predmetov. Aktivizačné metódy delia na: problémové vyučovanie, hry, diskusné metódy, situačné metódy, inscenačné metódy a špeciálne metódy.

V ďalšej časti stretnutia sme opísali inovatívne vyučovacie metódy, ktoré sú vhodné pre prvý stupeň ZŠ. Vychádzali sme z charakteristiky inovatívnych metód vyučovania od viacerých autorov: Kotrba, Lacina (2011), Sitná (2013), Cinová (2013), Bieleková, Zvalená (2011). Zameriavali sme sa na aspekty inovatívnych aktivizačných metód z hľadiska ich náročnosti na prípravu, realizáciu, hodnotenie a použitie vo vyučovacej hodine ako aj na to, ktoré kompetencie sa pomocou nich rozvíjajú.

INSERT Ide o prepracovaný variant práce s textom. Pomocou metódy INSERT sa zaznamenávajú hlavné myšlienky a jedná sa o značkovanie textu, v ktorom si žiaci označujú informácie podľa presne zadaných znakov: – √ - známe myšlienky – + - nové informácie získané z textu – - - myšlienky, s ktorými nesúhlasí – ? – údaje, ktorým nerozumie, prípadne sa chce dozvedieť viac. Učiteľ si môže zvoliť aj viac znakov, ktoré si spolu so žiakmi dohodnú.

Cinquain – päťlístok

Metóda cinquain (päťlístok) učí žiakov zručnosti zhrnúť informácie, zachytiť myšlienky, pocity a presvedčenia do niekoľkých slov. Výslednou formou je „báseň“, ktorá opisuje alebo reflektuje tému. Slovo cinquain pochádza z francúzštiny a znamená päť, čiže je to päťveršová báseň, ktorá môže slúžiť tiež ako prostriedok na hodnotenie žiakovho porozumenia alebo tvorivého písania na vlastné vyjadrenie sa k téme. Žiaci pri nej dodržiavajú určitú štruktúru písania:

- 1. riadok: jedno podstatné meno
- 2. riadok: dve prídavné mená (alebo sa pýtame aký? aká?)
- 3. riadok: tri slovesá (v našom prípade použitie otázky čo robí?)
- 4. riadok: štyri slová, ktoré majú vzťah k prvému riadku

– 5. riadok: synonymum podstatného mena. (Cinová, 2013)

Brainstorming (búrka mozgov)

Brainstorming je jednoduchá skupinová vyučovacia metóda nenáročná na čas, prípravu, realizáciu i pomôcky a stredne náročná na vedenie žiakov, spracovanie a využitie výsledkov práce. Jej princíp spočíva v tom, že žiaci vyjadrujú svoje názory na zadanú tému. Pomáha rozvíjať slovnú zásobu, kompetencie k riešeniu problémov (sústredenosť na tému, návrhy riešení), komunikačné kompetencie (výstižné vyjadrovanie, aktívne počúvanie, rešpektovanie pravidiel v skupine) i osobnostné a sociálne kompetencie (zvyšovanie sebavedomia, zlepšovanie klímy v triede). Je vhodná na ktorúkoľvek časť vyučovacej hodiny. Skupinu tvorí celá trieda, učiteľ zvolí spomedzi žiakov iba zapisovateľa, prípadne i pozorovateľa. (Sitná, 2013)

Mentálne mapovanie (pavučina, myšlienkové mapy)

Táto metóda je použiteľná na skupinovú kooperáciu a zameriava sa na grafické znázornenie myšlienok a pojmov vo vzájomných súvislostiach. Myšlienkovú mapu môže vytvárať celá trieda kolektívne, ale aj v skupine či individuálne. Je jedinou metódou, ktorá sa dá použiť v ktoromkoľvek predmete na všetkých stupňoch vzdelávania, dokonca aj v materskej škole. Rozvíja kompetencie k učeniu (vyjadrenie základnej súvislosti medzi pojmami, hierarchické usporiadanie myšlienok), komunikačné kompetencie (prehľadné a logické grafické vyjadrovanie, interpretácia myšlienkových pochodov), personálne a sociálne kompetencie (intenzívna spolupráca v tíme, presadzovanie a prijímanie návrhov v prospech tímu) a kompetencie k riešeniu problémov (vyhľadávanie zhodných a rozličných znakov). Táto metóda sa dá použiť na začiatku hodiny ako motivácia, na hodnotenie vedomostí žiakov či na zhrnutie informácií o učive. (Sitná, 2013)

Aktívne tvorivé písanie

Je to metóda, v ktorej ide o netradičnú písomnú produkciu textu, ktorý je konštruktívne nový, nekonvenčný, ale originálny. Stimuluje sa rôznymi technikami a metódami podporujúcimi tvorivé a samostatné myslenie. Tvorivé písanie pomáha prispieť k zvýšeniu kompetencie komunikovať v materinskom jazyku a prispieva aj k rozvíjaniu a k formovaniu literárnej kompetencie. Techniky tvorivého písania môžu tvoriť hlavné jadro vyučovacej jednotky, úvodnú časť rodiaceho sa textu – pri hľadaní a zadaní témy, pri motivácii, pri samotnej expozícii, ako aj fixačnú a záverečnú fázu hodiny.

Človek prichádza denne do styku s rôznym druhom textu. Či je to jednoduchý názov objektu, alebo ucelený umelecký či odborný text v knihách, vždy ide o spôsob chápania a vnútorného spracovania jeho obsahu jednotlivcom.

Problémom mnohých žiakov, s ktorým sa stretávame na vyučovaní je, že nevedia samostatne spracovať text. Často nechápu zadania jednoduchých úloh v pracovných zošitoch, pretože nevedia vyvodit' čo je východiskom zadania pre splnenie úlohy a vydedukovať podstatu zadania. Text v čítanke prečítajú monotónne a po prečítaní majú problém s určením hlavnej myšlienky, v charakteristike postáv, ohodnotení ich konania a správania. Na hodinách literatúry sa u žiakov prejavuje nesprávna technika čítania: tempo, rytmus, dynamika,

dramatizácia priamej reči. Žiaci majú taktiež pomerne slabú slovnú zásobu, nechápu význam slov, nedokážu vytvárať synonymá, skladať zmysluplné slová do viet a vety do celku.

Cieľom KČG je pomocou inovatívnych vyučovacích metód zlepšiť úroveň čítania a porozumenia textu a rozvíjať čitateľské schopnosti u žiakov primárneho vzdelávania. Cieľ sme sa snažili naplniť aplikovaním inovatívnych metód napr. na troch hodinách čítania v treťom ročníku ZŠ, ktoré sme zvolili preto, lebo žiakom pomáhajú rozvíjať a zlepšovať nielen čitateľské schopnosti a zručnosti, ale aj kľúčové kompetencie osobnostné, sociálne, komunikačné, k učeniu sa či k riešeniu problémov. Vedomostná úroveň žiakov je výrazne rozdielna medzi chlapcami a dievčatami. Dievčatá sú úspešnejšie a samostatnejšie, snaživé, dokážu vhodne koordinovať svoju prácu v skupine. Kvalita čítania je u dievčat dobrá, majú osvojenú správnu techniku, čo sa prejavuje najmä pri výraznom čítaní. Ich slovná zásoba je pomerne široká a abstraktné myslenie je na dobrej úrovni. Naopak chlapci značne zaostávajú v technike čítania – často opakujú a zamieňajú slová, domýšľajú si konce slov, nevedia sa pohotovo orientovať v texte, čo im robí problémy pri čítaní s porozumením dlhších textov. Dokonca u jedného žiaka sa ešte stále vyskytuje slabikové čítanie. Chlapci častejšie ako dievčatá majú chyby v pravopise a to nielen v diktátoch, ale aj pri odpise textu. V chápaní nových pojmov a informácií sa u chlapcov prejavuje slabá predstavivosť i abstraktné myslenie.

V ďalšej časti stretnutia sme sa venovali rozboru vyučovacej hodiny čítania s využitím brainstormingu a tvorivého písania.

Záver:

V závere hodiny sme vyhodnotili prácu žiakov počas čítania, v individuálnom tvorivom písaní aj počas samostatnej práce v PZ. Pochválili sme ich za prácu a tvorivosť pri práci počas aktivít. Upozornili sme ich na chyby v prvej úlohe PZ. Reflexiou, na ktorú sme použili smajlíky zobrazené na interaktívnej tabuli (viď Príloha 1), žiaci ohodnotili vlastnú činnosť, vyjadrili sa k práci spolužiakov, k aktivitám a aj k tomu, čo bolo pre nich jednoduché a naopak s čím mali ťažkosti.

Analýza vyučovacej hodiny

Žiaci sa na hodine aktívne zapájali do všetkých činností. Podľa pokynov plnili zadané úlohy. V motivačnej fáze sa zaktivizovali hrou na telefón, čo bolo našim cieľom. V expozičnej fáze sa žiakom podarilo určiť presný počet veršov básne v učebnici čítania a po prečítaní celej básne vedeli vyjadriť jej citový podtext. Plnením úloh vyplývajúcich z textu básne správne rozlíšili poéziu od prózy. Na interaktívnej tabuli správne doplnili vynechané slová v básni. V realizačnej fáze sa nám metódou brainstormingu podarilo navodiť u žiakov tvorivé myslenie, pretože sa aktívne zapájali do vymýšľania nových spôsobov telefonického spojenia medzi postavami z básne. Nie všetkým chlapcom sa však podarilo splniť úlohu tvorivého písania. Podľa nás to vyplýva z úrovne ich čitateľských zručností a tiež časového stresu, pretože na samostatnú prácu potrebujú viac času. Hodnotením prác žiakov sme zistili chyby v zložení štvorveršia a v zakončení veršov, ktoré sa vyskytli u všetkých. Žiakom sme vysvetlili, že verše nemajú v jednom riadku a chýba im zvuková zhoda na konci verša – rým. Po vysvetlení si žiaci uvedomili svoje chyby a ústne vedeli zdôvodniť opravu. Vo fixačnej fáze hodiny sme zistili, že dvaja žiaci nezvládli samostatne vypracovať prvú úlohu v PZ, pretože slová vyfarbili nepresne. Správnym vyfarbením sa im mal na obrázku zobraziť mobilný telefón. Na záver hodiny sa sebareflexiou prostredníctvom smajlíkov na

interaktívnej tabuli žiaci vyjadrili k vlastnej práci a vyhodnotili prácu ostatných spolužiakov. Vyjadrili svoj názor k priebehu celej hodiny – najviac sa im páčila hra na telefón, práca na interaktívnej tabuli a naopak ťažké pre nich bolo tvorivé písanie, pretože mali ťažkosti s vymýšľaním veršov. Ciele hodiny sa nám podarilo naplniť čiastočne: žiaci vedeli ústne rozlíšiť poéziu od prózy, vedeli určiť verš v básni a vyjadriť emocionálnu stránku básne, ale nedokázali vystihnúť hlavné znaky básne a príbehu, čo vyplývalo zo samostatnej práce v PZ. Taktiež tvorivo aplikovať nový poznatok o verši sa podarilo iba trom žiakom a aj to nie presne. Uvedomili sme si, že žiaci mali pravdepodobne málo času na písanie a vlastnú kontrolu svojej práce. Preto sme druhú hodinu zamerali na upevnenie vedomostí o verši a doplnenie poznatku o rýme ako zvukovej zhode na konci verša.

V diskusii odzneli nasledovné závery a postrehy pani učiteliek:

Aktivizujúce vyučovacie metódy pomáhajú zdokonaľovať čitateľskú gramotnosť žiakov. Zlepšujú úroveň čítania, porozumenia textu, rozvíjajú čitateľské schopnosti, zručnosti, samostatnosť a tvorivosť žiakov pri práci s textom. Výsledky posledných meraní funkčnej gramotnosti žiakov ZŠ (štúdie PIRLS, PISA) poukázali na skutočnosť, že žiaci našich škôl dosahujú nízku bodovú úroveň najmä v úlohách na porozumenie a spracovanie textu. Riešením daného problému vidíme v použití inovatívnych metód na zlepšenie a zdokonalenie čitateľskej gramotnosti žiakov. Inovatívne vyučovacie metódy poskytujú možnosť ako zlepšiť a zatriktívniť vyučovacie hodiny tak, aby boli zaujímavé a zábavné nielen pre žiakov, ale i učiteľov. Žiaci sú aktívnejší, tvorivejší, samostatnejší, učenie sa pre nich stáva hrou. Učiteľ je v roli koordinátora, pozorovateľa a aktívnou činnosťou žiakov nadobúda kompletnejší obraz o vedomostiach a zručnostiach žiakov.

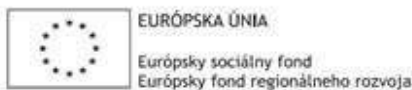
Koordinátorka pedagogického klubu spolu s p. uč. v ďalšej časti opisovali inovatívne vyučovacie metódy /INSERT, Brainstorming (búrka mozgov), Mentálne mapovanie (pavučina, myšlienkové mapy) a Aktívne tvorivé písanie, ktoré využívajú na hodinách a sú vhodné pre prvý stupeň ZŠ. Stručne zhrnula stretnutie a navrhla odporúčania pre členov klubu na rozvoj čitateľskej gramotnosti na úrovni tried:

- využívať rôzne inovatívne aktivizujúce vyučovacie metódy a formy práce s textom
- do testu (previerky) vedomostí z učiva zaraďovať aj úlohy na čítanie s porozumením
- naďalej raz do týždňa zadávať testy na čítanie s porozumením, raz mesačne stretnutia učiteľov 3.-9.roč. – zhodnotenie testov

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	PaedDr. Adriana Garamiová
12. Dátum	08.09.2021
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	PaedDr. Anna Kijaček Rošková
15. Dátum	08.09.2021
16. Podpis	

Príloha

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Základná škola, Hlavné námestie 14, 941 31 Dvory nad Žitavou
4. Názov projektu	Inovácia foriem a metód výchovno-vzdelávacieho procesu v Dvoroch nad Žitavou
5. Kód projektu ITMS2014+	NFP312010S811
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti

PREZENČNÁ LISTINA

Miesto konania stretnutia: Základná škola, Hlavné námestie 14, 941 31 Dvory nad Žitavou

Dátum konania stretnutia: 08.09.2021

Trvanie stretnutia: od 14.30 hod. do 16.30 hod.

Zoznam účastníkov/členov pedagogického klubu:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia
1.	PaedDr. Adriana Garamiová		ZŠ Dvory nad Žitavou
2.	Mgr. Oľga Opaleková		ZŠ Dvory nad Žitavou
3.	PaedDr. Anna Kijaček Rošková		ZŠ Dvory nad Žitavou
4.	Mgr. Denisa Takáčsová		ZŠ Dvory nad Žitavou
5.	Mgr. Eduarda Caletková		ZŠ Dvory nad Žitavou
6.	Mgr. Katarína Vicenová		ZŠ Dvory nad Žitavou

7.	Mgr. Martina Muková		ZŠ Dvory nad Žitavou
8.	Mgr. Mária Pozsonyiová		ZŠ Dvory nad Žitavou

Meno prizvaných odborníkov/iných účastníkov, ktorí nie sú členmi pedagogického klubu a podpis/y:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia